ROK X

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 4

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 LUTEGO 1935 ROKU

PRZEMYSŁ SZTUCZNYCH WŁÓKIEN W ROKU 1934

Produkcja sztucznego jedwabiu na rynku światowym miała wybitną tendencję dalszego rozwoju ilościowego i wyniosła ok. 350 tys. tonn, co stanowi wzrost przeszło 20% w porównaniu z rokiem poprzedzającym. Mimo to, trudno mówić o przesyceniu rynku, gdyż zapotrzebowanie również wzrosło.

Handel międzynarodowy był nadal krępowany przez długi szereg ograniczeń celnych i dewizowych, częściowo tylko i niedostatecznie łagodzonych przez układy międzypaństwowe.

Wytwórczość japońska, której początki zaledwie można było zauważyć w r. 1927, już w r. 1933 przewyższyła ilościowo produkcję każdego z krajów europejskich i pozwoliła Japonji eksportować ok. 10% swej wytwórczości. Ten uderzający rozwój przemysłu japońskiego oparty jest zarówno na taniej robociźnie, jak na deprecjacji waluty.

W r. 1934 ekspansja japońskiego przemysłu wzrasta w dalszym ciągu, opanowując przy pomocy rządowej coraz to mocniej rynki egzotyczne; Japonja usiłuje nawet wtargnąć do Europy ze swą tanią przędzą.

Walka o rynki zbytu odbija się też na poziomie cen, które mają w całej Europie tendencję spadkową. Lekka poprawa, zaznaczona jesienią r. 1934 w niektórych krajach — zwłaszcza we Francji i Belgji, a częściowo w Anglji — miała charakter przejściowy.

Te ogólne światowe tendencje znalazły odbicie i u nas w kraju. Wytwórczość wzrosła z 3.650.000 kg w r. 1933 do 4.390.000 kg w r. 1934, a więc prawie dokładnie o liczbę 20%, odpowiadającą wzrostowi produkcji światowej. Natomiast produkcja sztucznych włókien ciętych (Textry) utrzymała się na poziomie r. 1933, t. j. ok. 200.000 kg. To ostatnie zjawisko nie jest bynajmniej pomyślne: na całym świecie produkcja i zastosowanie włókien ciętych rośnie bardzo szybko. U nas — rok 1934 nie wykazał wzrostu produkcji, co należy przypisać zbyt powolnemu nadążaniu naszego przemysłu włókienniczego za postępem techniki. Można zato przypuszczać, że najbliższe lata pozwolą polskiemu przemysłowi sztucznych włókien znakomicie zwiększyć wytwórczość włókien ciętych, których zastosowanie jest corazto szersze i wszechstronniejsze.

Ceny sztucznego jedwabiu wykazały tendencję zniżkową, zwłaszcza w zakresie popularniejszych gatunków specjalnych.

Zapotrzebowanie było w pierwszem półroczu nieco większe, niż w tym samym okresie roku poprzedniego; natomiast sezon jesienny okazał się nieco słabszy, niż w roku 1933.

Eksport w r. 1934 bardzo osłabł z przyczyn zarówno natury ogólnej, jak dotkliwej konkurencji japońskiej na rynkach światowych; toteż wywóz nadal prowadzony jest ze stratą.

W tych warunkach zdolność produkcyjna 3-ch fabryk krajowych przewyższa obecnie zapotrzebowanie rynku wewnętrznego, tembardziej że dwie z tych fabryk rozbudowały nieco w 1934 r. swoje urządzenia wytwórcze.

Oceniając produkcję jakościowo, można zanotować stałą poprawę gatunkowości polskiej przędzy.

Zasługuje na uwagę wzrost popytu na gatunki specjalne. W pierwszem półroczu r. 1934 szczególnie zwiększało się zapotrzebowanie na pończoszniczy jedwab cienkoprzędny. Producenci przędzy oceniali to zjawisko jako raczej przejściowe, ale pod naciskiem czynników zainteresowanych rozszerzyli i przystosowali swoje urządzenia do wytwarzania jedwabiu pończoszniczego.

Zapotrzebowanie na ten rodzaj jedwabiu nie utrzymało się jednak w rozmiarach, jakie miało w początku roku 1934 i nawet po długotrwałym strajku, który na kilka miesięcy unieruchomił przemysł pończoszniczy w Łodzi, nie powróciło do normy wiosennego sezonu.

Naogół, rok 1934 scharakteryzować można jako pozytywny okres rozwoju przemysłu sztucznych włókien w Polsce.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dn. 4 lutego r. b. zmarł jeden z najzasłużeńszych działaczów polskiego życia gospodarczego, ś. p. Stanisław Jan Okolski.

Zmarły był Dyrektorem, a później Vice-Prezesem Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, gdzie też rozwijał bardzo ożywioną działalność zawodową. Ale ś. p. Prof. Okolski był człowiekiem, ogarniającym znacznie szersze horyzonty. Zakres Jego zainteresowania obejmował wiele centralnych organizacyj, z Centralnym Związkiem Przemysłu Polskiego i Warszawską Izbą Przemysłowo-Handlową na czele. Ponadto, od chwili założenia Centralnej Komisji Przywozowej w r. 1925 stał na czele tej instytucji; wchodził też w skład Rady Zarządu wielu innych organizacyj społecznych, gospodarczych i przemysłowych.

Zmarły był wybitnym znawcą zagadnień celnych. Przewodniczył Komitetowi Celnemu przez cały czas jego istnienia, brał żywy udział i kierował pracami zespołów, opracowujących polskie taryfy celne, w r. 1919 i w latach 1926 — 1931.

Na wszystkich zajmowanych przez siebie stanowiskach, ś. p. Prof. Okolski odznaczał się wielką znajomością i pogłębianiem tematów, niecodziennemi zaletami serca, umysłu i charakteru.

Dla przemysłu chemicznego położył wielkie zasługi w dziedzinie celnej i reglamentacyjnej. Pracując zaś w zaraniu odrodzonej państwowości na eksponowanych stanowiskach państwowych, przyczynił się do uruchomienia zniszczonych przez wojnę fabryk chemicznych.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Sp. Akc. „Boruta" w Zgierzu donosi, że rozpoczęła produkcję i wypuściła na rynek kwas betaoksynaftoesowy. Posiadana przez Sp. Akc. „Boruta" aparatura pozwala całkowicie pokryć zapotrzebowanie rynku wewnętrznego. Uruchomienie następnego skolei półproduktu organicznego uzupełnia zespół półproduktów, fabrykowanych w Polsce, ogólna zaś ich ilość przewyższa już w tej chwili setkę artykułów.

ROZPORZĄDZENIE O KOSMETYKACH

W związku z ukazującemi się w prasie notatkami o rzekomem bezterminowem odroczeniu wejścia w życie Rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dn. 25 czerwca 1934 r. o dozorze nad wyrobem i obiegiem środków kosmetycznych, delegacja Związku Przemysłu Chemicznego w osobach pp. Dr. G. Litterera i Inż. T. Zamoyskiego uzyskała w Min. Opieki Społecznej następujące autorytatywne wyjaśnienia:

Wskazane Rozporządzenie weszło w życie dn. 18 stycznia r. b., zgodnie z przepisami § 22 Rozporządzenia i obowiązuje w całej rozciągłości. Przewidziany w § 20 Rozporządzenia dwuletni termin przejściowy powinien być wyzyskany na przeprowadzenie rejestracji tych środków kosmetycznych, które podlegają obowiązkowi rejestracji. Do chwili uzyskania rejestracji, produkowane przed wejściem w życie Rozporządzenia kosmetyki mogą być wytwarzane i nadal, jeżeli tylko odpowiadają postanowieniom Rozporządzenia, choćby nawet formalna rejestracja nie została jeszcze przeprowadzona. Niepodlegające rejestracji środki kosmetyczne powinny być produkowane zgodnie z warunkami, sformułowanemi w Rozporządzeniu.

Z okazji wspomnianej audjencji w Ministerstwie, delegacja Związku poruszyła szereg bieżących postulatów przemysłu perfumeryjno-kosmetycznego w odniesieniu do rzeczonego Rozporządzenia i uzyskała obietnicę pozytywnego ustosunkowania się Ministerstwa do poruszonych spraw.

RADA BEZPIECZEŃSTWA PRACY

Dn. 12 lutego 1935 odbyło się w lokalu Związku Przemysłu Chemicznego zebranie Rady Bezpieczeństwa Pracy w przemyśle chemicznym. Zebraniu przewodniczył p. Dr. A. Hirszowski, który przedewszystkiem zaznajomił zebranych z rezultatami prac organizacji w ciągu ostatnich miesięcy. W roku ubiegłym do wszystkich fabryk chemicznych rozesłany został kwestjonarjusz, wypełnione rubryki którego pozwalają się zorjentować co do najgroźniejszych dla życia i zdrowia pracowników etapów produkcji. Opierając się na zebranym materjale — można było przystąpić do układania instrukcyj i zleceń w poszczególnych działach wytwórczości chemicznej.

Już został opracowany pod kątem bezpieczeństwa pracy dział fabrykacji barwników i produktów pośrednich. Odpowiednie zalecenia niebawem sformułowane zostaną w sposób ostateczny.

Skolei zebranie poddało dyskusji sprawę odpowiednich plakatów ostrzegawczych i postanowiło tej doniosłej kwestji poświęcić specjalne posiedzenie, na którem ewentualnie będą rozpatrzone pewne projekty plakatów rysunkowych.

Zebranie postanowiło, aby organizacja bezpieczeństwa pracy istniejąca przy Związku, zajęła się statystyką nieszczęśliwych wypadków w polskim przemyśle chemicznym. Statystyka ma kłaść szczególny nacisk na stronę techniczną. Odpowiedni schemat statystyczny będzie przedyskutowany i przyjęty na jednem z następnych posiedzeń Rady Bezpieczeństwa. Już obecnie „Wiadomości Przemysłu Chemiczego" będą umieszczać opisy wypadków w fabrykach chemicznych gwoli ostrzeżenia innych fabryk.

Następnie — zebranie wysłuchało nader interesującego referatu, wygłoszonego przez p. S. Mieszkowskiego, Inspektora L. O. P. P., p. t. „Sprzęt ochrony przeciwgazowej i zastosowanie tego sprzętu w przemyśle". Zarówno referat, jak liczne demonstracje masek, półmasek i respiratorów wykazały starania fabryki masek w Radomiu w kierunku zaopatrzenia przemysłu w odpowiednie urządzenia ochronne. Można obecnie dla celów przemysłowych stosować cały szereg pochłaniaczy zdolnych absorbować gazy i pary różnych typów.

Zebranie miało możność zapoznania się z pisemkiem „Baczność przy pracy", które może

odegrać poważną rolę jako organ uświadamiający masy robotnicze o grożących niebezpieczeństwach.

* * *

Powołując się na powyżej umieszczone sprawozdanie z ostatniego zebrania Rady Bezpieczeństwa Pracy prosimy wszystkie zrzeszone w Związku przedsiębiorstwa, aby nadsyłały nam opisy charakterystycznych nieszczęśliwych wypadków w fabrykach chemicznych. Opisy te będą umieszczane w „Wiadomościach Przemysłu Chemicznego" bez zaznaczenia, w jakiej fabryce dany wypadek nastąpił.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zanotowane zostały następujące zmiany celne i reglamentacyjne (Nr. 4 „Informatora Eksportowego"):

Egipt. Rozszerzenie obowiązku przedkładania świadectw pochodzenia na szereg produktów chemicznych.

Estonja. Objęcie reglamentacją dewiz przekazów pocztowych oraz należności za przesyłki za pobraniem. Wprowadzenie cła na nawozy sztuczne importowane w workach.

Hiszpanja. Ustalenie kontyngentu na węgiel drzewny w wysokości 32448 m^3.

Zwracamy uwagę na ogłoszone w Nr. 4 „Informatora Eksportowego" raporty w sprawie znakowania wyrobów produkcji miejscowej w W.M. Gdańsku (str. 3) oraz w sprawie reglamentacji handlu zagranicznego w *Bułgarji.*

Związek jest w posiadaniu publikacji, opisującej zwyczaje i warunki istniejące w handlu importowym z Indjami brytyjskiemi oraz zawierającej skorowidz nomenklatury i skrótów handlowych przyjętych na rynku indyjskim.

Zanotowane zostały przez Związek zgłoszenia: firmy brytyjskiej w Argentynie o objęcie reprezentacji produktów chemicznych polskich, firmy kanadyjskiej o objęcie reprezentacji niektórych produktów chemicznych oraz firmy londyńskiej poszukującej produktów chemicznych na wywóz do krajów zamorskich.

OBOWIĄZEK REJESTRACJI UMÓW O NAUKĘ

W myśl art. 116 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), w brzmieniu zmienionem ustawą z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 350) — warunki, dotyczące nauki w przedsiębiorstwach przemysłowo-handlowych, które zatrudniają uczniów przemysłowych, winny być w ciągu 4 tygodni od dnia rozpoczęcia nauki ustalone umową pisemną, podpisaną przez przemysłowca (pryncypała), albo jego zastępcę oraz przez ucznia — i, jeżeli uczeń ma mniej niż 21 lat, także przez jego ojca lub opiekuna.

W umowie należy: określić przemysł, w którym uczeń ma być kształcony, podać czas trwania nauki oraz wzajemne świadczenia i przytoczyć warunki rozwiązania umowy.

Umowę należy sporządzić w dwuch egzemplarzach, podpisanych przez strony; po zarejestrowaniu jeden z nich otrzymuje przedsiębiorstwo, drugi zaś uczeń, względnie jego ojciec lub opiekun.

Najdalej w ciągu 14 dni od dnia zawarcia umowy przemysłowiec winien obydwa jej egzemplarze wraz z jednym odpisem przedstawić Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie w celu zarejestrowania. Równocześnie należy wnieść do kasy Izby albo wpłacić na konto czekowe P. K. O. Nr. 18750 — opłatę za rejestrację w wysokości zł. 10.

Jeżeli przemysłowiec jest członkiem zrzeszenia przemysłowego (organizacji społeczno-zawodowej) — konieczne jest przesłanie odpisu umowy zrzeszeniu w ciągu 14 dni od dnia zawarcia umowy.

Dla ułatwienia zainteresowanym dopełnienia obowiązku zawarcia umowy o naukę zgodnie z prawem i zarejestrowania jej, Izba wydała drukiem schemat wzorowej umowy o naukę, który biuro jej wydaje do użytku przemysłowców.

Za niezarejestrowanie umowy o naukę winni podlegają sankcjom karnym, przewidzianym w art. 126 prawa przemysłowego, oraz w art. 6 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 17.7. 1927 r. o izbach przemysłowo-handlowych.

Obowiązek zawierania umów o naukę i rejestrowania ich w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie obejmuje tylko uczniów przemysłowych, natomiast nie obejmuje on t. zw. praktykantów, czyli osób, uzupełniających przez praktykę teoretyczne wiadomości fachowe, uzyskane w szkole zawodowej, niezależnie od jej stopnia.

NA MARGINESIE

Zainteresowanie sportem ogarnia w Polsce coraz szersze sfery. Przyjemności i rozrywki na świeżem powietrzu, które dawniej były udziałem tylko grup uprzywilejowanych, są teraz dostępne prawie dla wszystkich.

W pismach codziennych znajdujemy odbicie tego zamiłowania sportów. Wszystkie dzienniki poświęcają liczne szpalty zawodom, turniejom, rozrywkom.

Jednakowoż trudno oprzeć się wrażeniu, że nasza prasa nieco przesadza w nadmiernych sprawozdaniach sportowych, zaniedbując jednocześnie sprawozdania z zebrań i manifestacyj naukowych. Weźmy dla przykładu Polskie Towarzystwo Chemiczne, którego posiedzenia odczytowe powinny być przedmiotem sprawozdań prasowych.

Tymczasem o najciekawszych odczytach, jak np.: referacie Prof. Marka (z Wiednia), którego wywody i demonstracje były prawdziwemi rewelacjami naukowemi, nie znaleźliśmy w dziennikach warszawskich ani słowa. Odbiegamy w tym zakresie od wzorów zachodnich społeczeństw: zarówno w Anglji, jak we Francji i w Niemczech każdy ciekawy odczyt chemiczny jest starannie streszczany w prasie codziennej.

Czyżby nasi dziennikarze nie doceniali znaczenia postępu wiedzy chemicznej?

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ DOMU HANDLOWEGO B. NEUFELD, WARSZAWA, Leszno 54.

	Cena w zł. za 100 kg.
Aceton	420.—
Ałun chromowy	80.—
Ałun krystaliczny	49.—
Ałun mielony	50.—
Antichlor kryst.	45.—
Antimonium crud. w kawałkach	110.—
Antimonium crud. w proszku	125.—
Asfalt Gilsonit	80.—
Azotan baru	175.—
Boraks kryst.	115.—
Boraks w proszku	120.—
Boran manganu	370.—
Braunsztyn	80.—
Chlorek baru	75.—
Chlorek cynku w proszku 98/100%	100.—
Chlorek wapna	41.—
Dwuchromian potasu	215.—
Dwuchromian sodu	175.—
Dwusiarczyn sodu bezwodny 60/62%	50.—
Fenol	330.—
Fosforan sodu trójzasadowy	150.—
Fosfór czerwony	800.—
Glejta angielska w proszku	140.—
Glin metaliczny w proszku	550.—
Grafit angielski w łuskach	130.—
Grafit angielski w proszku 95/97%	150.—
Hydrosulfit	400.—
Kalafonja R. jasna	81.—
Kamfora w taflach	700.—
Kaolina w kaw. i w proszku	15.—
Kreda chem. czysta	59.—
Kwas chromowy w proszku 99½%	550.—
Kwas szczawiowy	175.—
Minja ołowiana	115.—
Nadmanganian potasu	350.—
Naftalin w łuskach	60.—
Nitrobenzol	450.—
Octan ołowiu	190.—
Oleina	190.—
Olej rycynowy med.	190.—
Olej turecki 50%	80.—
Pumeks w kawałkach	65.—
Pumeks w proszku	45.—
Salmjak mielony	125.—
Salmjak w kaw. subl.	235.—
Siarczan kobaltu	650.—
Siarczan magnezu	22.—
Siarczan miedzi	55.—
Siarka mielona	36.—
Siarka w laskach	36.—
Talcum 000	22.—
Talcum 00000	28.—
Talcum 000000	32.—
Tanina 92%	850.—
Tlenek kobaltu 76%	1950.—
Węglan magnezu w cegiełkach	220.—
Węglan magnezu w proszku	160.—
Ziemia okrzemkowa	30.—
Żelazocjanek potasowy	350.—
Żelazocjanek sodowy	260.—

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg. loco skład Warszawa wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.", Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Piusa XI. 3. m. 8, tel. 8-38-78.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. 1-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„Fr. KARPIŃSKI Spółka Akcyjna", Warszawa. Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Leszno 15, tel. 11-06-81,
Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW" Sp. Akc.. Warszawa, Złota 35, tel. 533-49.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW". Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM". Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa. Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna:
„TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 8-75-39.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO", Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11